

Velilerin Algılarına Göre Okul Yöneticilerinin Yönetim Becerileri ile Okul İklimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi¹

Burcu ALTUNTAŞ² Seyithan DEMİRDAĞ³ Hasan Yücel ERTEM⁴

Gönderim Tarihi: 29.05.2020

Kabul Tarihi: 21.07.2020

Yayın Tarihi: 19.10.2020

Öz: Okul etkililiği sadece okul yöneticileri ile öğretmenlerin gayretleriyle değil aynı zamanda velilerin sürece katılmasıyla ortaya çıkmaktadır. Velilerin okullardaki eğitim-öğretim süreçlerinde daha aktif rol alması onların okulla ilgili algılarını öğrenmekle yakından ilgilidir. Bu araştırmanın amacı çocuğu ilk ve ortaokul kademelerinde eğitim gören velilerin okul yöneticilerinin yönetim becerisi ile okul iklimi algıları arasındaki ilişkiyi incelemektir. İlişkisel tarama modelinde yapılan araştırmanın evrenini Ankara, Zonguldak ve Karabük illerinde ilk ve ortaokul kademelerinde çocukları eğitim gören veliler oluşturmaktadır. Çalışmaya 272 öğrenci velisi seçkisiz (random) örneklem yöntemlerinden tabakalı örneklem yöntemiyle belirlenmiştir. Veri toplama araçları olarak “Veli Değerlendirmelerine Göre Yönetim Becerileri” ve “Velilerin Okul İklimi Algısı” ölçekleri kullanılmıştır. Verileri araştırma sorularına göre analiz edilebilmek amacıyla t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson korelasyonu ve regresyon analizi kullanılmıştır. Analizler sonucunda velinin yaşı, medeni durumu, tahsil durumu ve mesleği ile ailedeki toplam çocuk sayısı ve velinin çocuğunun cinsiyeti değişkenlerine göre değişkenlerin hiçbirinde anlamlı farklılık görülmezken, velinin cinsiyeti, çocuğun kademesi, velinin çocuğa yakınlık derecesi ve bir yılda ortalama katılım sağlanan veli toplantısı sayısı belli değişkenlerde anlamlı farklılık ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte veli algılarına göre yöneticilerin yönetim becerisi ve okul iklimi ve boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Ayrıca okul iklimi boyutlarından sosyal iklim ve güvenlik iklimi yönetim becerilerini anlamlı olarak yordamaktadır. Olumlu okul iklimi ve yönetimi için velilerin okul süreçlerine katılımı önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul etkililiği, Okul-aile birliği, Veli, Yönetim becerileri, Okul iklimi

Examination of the Relationship between Management Skills of School Principals and School Climate Perceived by Parents

Abstract: School effectiveness show up with not only efforts of school principals and teachers but also parents' involvement in the schooling process. Parents' involvement in educational activities actively is closely related to knowing their perceptions about the school. The purpose of the current study is to examine the relationship between perceptions about management skills of school principals and school climate perceptions of parents having child in primary and middle schools. The design of the study is correlational study in which population consisted of primary and middle school parents in provinces of Ankara, Zonguldak, and Karabük. Sample was selected via stratified random sampling such that 272 parents included in the study. Instruments of the study were scales of management skills in terms of parents' opinions and parents' perceptions of school climate. In order to analyze data, t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), Pearson correlation, and simple regression analysis. According to findings based on analyses, age, marital status, educational background, job, and number of child of the parent with child's gender did not make a significant difference on none of the variables while gender of parent, school level, parental type, and number of meeting parent involved in a year made a difference on some of the variables. In addition, parent perceptions of management skills of school principals were positively related to all dimensions of school climate with general school climate. Further, social and safety climate predicted management skills of school principals. Parent involvement in schooling procedures for positive school climate and management is recommended.

Keywords: School effectiveness, School-family partnership, Parent, Management skills, School climate

¹ İlk yazarın yüksek lisans tezinin bir kısmıdır.

² Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türkiye, burcu.altuntas011@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2393-137X

³ Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türkiye, sdemirdag@beun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4083-2704

⁴ Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türkiye, ertem@beun.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9058-641X

GİRİŞ

Toplumun yapısının şekillenmesinde önemli bir yere sahip olan okullar için yönetici, öğretmen, öğrenci ve veliler vazgeçilmez paydaşlardır. Onlar arasında iletişim ve etkileşimin olumlu ve yüksek düzeyde olması okulun başarısında büyük rol oynar. Etkili bir okul etkili bir yönetim becerisine sahip olan yöneticinin tüm paydaşları en iyi şekilde aktifleştirmesi ve kullanması ile mümkün olur. Okulun bu paydaşlarının birbirleriyle iyi bir etkileşim içinde olması ve kendine has akademik başarı, öğretmen motivasyonu ve veli katılımı gibi niteliklere sahip olmasıyla sağlıklı bir okul iklimi oluşur. Okul ikliminin oluşmasında velilerin hem öğrenciyi hem de diğer okul paydaşlarını etkileme potansiyeli okul süreçleri için büyük öneme sahiptir. İlgili alan yazın incelendiğinde okulla ilgili çalışmaların daha çok öğretmenler, öğrenciler ve yöneticiler üzerine yoğunlaştığı ve velilerin arka planda kaldığı görülmektedir. Bu anlamda veli algıları çerçevesinde şekillenen çalışmaların varlığı alan yazın için değerli olacaktır.

Yönetim Becerileri

Günümüzde, sürekli artan bir düzeyde ihtiyaç duyulan özelliklere sahip insan yetiştiren aktif eğitim örgütleri toplumların gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu sebeple her toplum ihtiyaçlarını giderecek okul sistemlerini oluşturmak ve geliştirmek için çaba göstermektedir. Bu ihtiyacı giderecek ve toplumun gelişmesini sağlayacak okulların nasıl yönetildiği çok önemlidir (Koçak ve Eves, 2010). Bir etkileşim ortamı olan okulun içerisinde yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli bulunmaktadır. Bu sürecin iyi bir şekilde işleminde en önemli görev yöneticiye düşmektedir. Yönetici kavramı kelime anlamı olarak yönetme gücünü elinde bulunduran, bir örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için çalışan ve örgütsel yapı ile yönetim sürecinden faydalanarak yönetimi sağlayan kişidir. Okul yöneticisi okul paydaşları arasındaki koordinasyonu ve iletişimi gerçekleştirmekle sorumlu kişi olarak tanımlanabilir. Okul içerisindeki iletişim olumlu veya olumsuz olmak üzere herkese yansır (Kurt, 2015). Taymaz (2011, s.61) eğitimdeki amaçların gerçekleştirilebilmesi için okulda öğretmen, öğrenci, veli ve diğer paydaşların uyum içinde çalışmasını sağlayan bir okul yönetiminin oldukça önemli olduğunu ifade etmiştir. Bir okul yöneticisinin yönetim anlayışı çalışanların iş doyumunu, örgütsel verimliliği, motivasyonlarını, okul iklimini ve kültürünü, örgütsel bağlılığı olumlu veya olumsuz yönde etkileyebileceği için yönetici, çalışanların motivasyonuna ve verimine önem verecek bir yönetim anlayışı benimsemelidir (Başaran ve Güçlü, 2018). Özetle, okulların gelişimi için okul yöneticilerine büyük görev düşmektedir.

Yönetme süreci içerisinde müdürler ile birlikte aktif rol oynayan bir diğer unsur öğretmenlerdir. Lider konumundaki müdür ile üye konumundaki öğretmenin işbirliği içerisinde olması başarı sağlanmasında önemli bir etken olarak görülmüştür (Gurbetoğlu ve Genç Yücel, 2019). Ayrıca Kurun ve Çobanoğlu (2019) yaptıkları araştırmada okulların amaçlarına ulaşabilmesi için okul müdürlerinin üzerlerine düşen görevleri tam olarak yerine getirmesi ve yönetsel davranışları sergilemelerinin beklendiğini ifade etmişlerdir. Çünkü okulların başarısında şüphesiz okul yöneticilerinin yönetme becerileri oldukça önemli rol oynamaktadır.

Okulu örgüt olarak gördüğümüzde yönetimi sağlayan kişi okul yöneticisidir. Okul yöneticileri ise sahip oldukları bilgi ve becerilerle okulun geleceğini planlamakta, yönünü belirlemekte ve okuldaki değişim çabalarını yönlendirmekte olan kişilerdir (Ağaoğlu, Altınkurt, Yılmaz ve Karaköse, 2012). Dönmez'e (2001) göre okul yöneticilerinin görevi, okuldaki tüm insan ve madde kaynaklarını en faydalı şekilde kullanarak okulu amaçları doğrultusunda yaşatmaktır. Şişman (2003, s. 211) ise iyi bir yönetme becerisi için yöneticinin bazı yeterliliklere sahip olması gerektiğini dile getirmektedir. Bu yeterlilik alanları genel olarak teknik, kavramsal ve insani yeterlilikler olarak gruplanabilir.

Teknik yeterlilikler yöneticinin, okulda yapılacak işlerle ilgili gereken kaynakları sağlama, yöntem ve süreçleri belirleme, teknolojik imkânlardan yararlanma gibi konularda sahip olması gerektiği düşünülen yeterlilikleri kapsar. Yöneticiler, bu yeterliliklerin bir kısmını özel öğretim faaliyetleriyle, bir kısmını ise tecrübeye bağlı olarak kazanır. Kavramsal yeterlilikler yöneticinin, örgüt ve yönetsel sorunları tespit etmesi, bunlara ilişkin veri toplaması ve analiz etmesi ile sorunları çözmeye yönelik kararlar verme gibi konularda sahip olması gerektiği düşünülen yeterlilikleri içine alır. İnsani yeterlilikler ise insanları motive etme, çatışmaları yönetme, iletişimi sağlama gibi insanlar arası ilişkileri barındırmaktadır. Bu yeterliliklere sahip olan yöneticilerin yönetme becerileri yüksek olacağı bilinmektedir. Böylece ihtiyaç duyulan bireylerin yetiştirilmesinde büyük öneme sahip olan okullar daha etkili şekilde yönetilecektir. Amaca uygun yapılanma, amaçların planlanması, uygulanması, izlenmesi ve eş güdümlenmesi etkili bir okul yönetimi ile mümkün olabilir (Demirdağ, 2018). Sonuç olarak, okul müdürlerinin belli yeterlilikleri sağlanması beklenmektedir.

Çalıştığı örgütün gelişiminde sorumluluğunu bilen her yönetici örgütün hedeflerini gerçekleştirebilmek için sahip olduğu yönetim becerilerinin yanı sıra insan ilişkileri gibi konularda farklı yönetim sistemlerinden etkilenecek farklı modeller benimsemektedir. Farklı sistemlerin yaklaşımlarının öğrenilmesi ve uygulamadaki süreçlerinin takibinin yapılması yönetim becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur. Özellikle gelişen toplumlarda yöneticiden farklı yönetim yaklaşımlarını uygulaması noktasında beklentilerin artmış olması, yöneticilerin mesleki donanımlarına yönelik beklentiyi de artırmıştır (Çoban, 2019). Korkmaz (2005) çalışmasında, günümüzün okul müdürünün; zaman, dikkat ve çabasını, ne ve nasıl öğretildiği gibi konular üzerinde yoğunlaştırmasının gerekliliğinden bahsetmiştir. Diğer taraftan Yıldırım ve Ada (2017) yaptıkları çalışmada okul yöneticilerinin birçok insanın davranışlarına yön verdikleri için yöneticilerin kişilik özelliklerinin örgüt için oldukça önemli olduğuna dikkat çekmişlerdir. Ayrıca Diş ve Ayık (2016) yaptıkları çalışmada yöneticilerin örgütte kullandıkları gücün, örgüt iklimine olan etkisinden bahsederek, okul yöneticilerinin etkili bir yönetim davranışı sergilemelerinin güç olgusunun farkında olmalarıyla sağlanabileceğini savunmuşlardır. Özetle, okulların yönetiminde yöneticilerin tarz ve davranışları önem kazanmaktadır.

Yönetim becerisi yüksek bir yönetici elinde bulunan kaynakları eşgüdümlü şekilde kullanmak için yönetim ile ilgili yöntem-tekni ve ilkelerden en iyi şekilde fayda sağlar (Demirdağ, 2018). Helvacı ve Aydoğan (2011) okul yöneticisinin, öğrenci ve öğretmenlerle iyi ilişkiler kurarak öğrenci ve öğretmenlerin performanslarını da yükseltebileceğinden bahsetmişlerdir. Yönetici, tüm bunları yaparken her aşamada karar verme durumu ile karşı karşıyadır. Okul yöneticisi karar alma süreçlerinde karardan etkilenen paydaşları da bu sürece dâhil etmelidir. Çünkü karardan etkilenecek birey veya grup karar verme sürecinin ne kadar içinde olursa kararın uygulama aşamasına o kadar katılım sağlamaktadır (Teyfur, 2011). Öğrenci velilerinin okul yönetimini değerlendirmeleri günümüzde gittikçe artan bir durumdur. Her öğrenci velisi çocuğunun en iyi şekilde eğitim almasını ve okuldan en iyi şekilde fayda sağlamasını istemektedir. Okul yönetimi açısından öğrenci velilerinin toplumun her kesimini yansıttığı düşünüldüğünde ve zengin bir kaynak olarak değerlendirildiğinde, okul yöneticisinin veli görüşlerini dikkate alması okul yönetimi için çok önemlidir (Kartal, 2008; Teyfur, 2011). Sonuç olarak, okul yöneticileri veli ile işbirliğinden etkili karar alma süreçlerine kadar birçok olguyu hesaba katarak okul etkililiğini arttırmaya çalışmalıdır.

Okul İklimi

Eğitim ilk olarak ailede başlar. Çocuğun sağlıklı bir benlik algısı geliştirerek özerkleşmesinde ailenin tutumu oldukça önemlidir. Okul çağına gelmiş çocukların karakteri birçok yönden şekillenmeye

başlamıştır. Çocuğun okula başlamasıyla çocuk yeni bir ortama girer ve aile ile okulun etkileşimi bu noktada başlar. Okula başlasa bile çocuğun ailesiyle geçirdiği vakit daha uzun olduğu için okuldaki eğitimine ailesinin yanında da devam edebilmelidir. Okuldaki eğitime eşgüdümlü bir şekilde ailenin destekleyici olması çocuğun başarısında önemli bir unsurdur. Ailenin okula karşı olan tutumu, destekleyici yaklaşımları ve okuldaki faaliyetlere ilgili olmasının okul ve öğrenci başarısı üzerinde etkisi oldukça yüksektir (Çelenk, 2003). Okul bu durumun farkında olarak eğitimini en iyi noktaya taşımak için ailelerle sağlam bir iletişim kurabilmelidir. Çünkü çocuğun başarısı aile ve okulun sağlıklı iletişiminden geçer (Porsuk, 2010). Bu sağlıklı iletişim ancak sağlıklı bir okul iklimi ile mümkün olabilir.

Okul başarısının ön koşulu olarak görülen okul-aile işbirliği, eğitimde önemli bir yere sahiptir ve bu durum okul ikliminden de etkilenmektedir. Okul iklimi, okulu diğer okullardan ayıran ve tüm unsurları etkileyen özelliklerin bir bütün oluşturarak o okula özgü oluşan yapıdır (Aydın, 2019). Bakkal'a (2019) göre okul iklimi yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin davranışlarına etki ederek o okulu diğer okullardan ayırt etmektedir. Demirdağ (2018) ise okul iklimi kavramını öğretmen, öğrenci, veliler ve yöneticilerin okul algılarına ilişkin oluşmuş olan karakter ve kalite durumu olarak açıklamıştır. Okul iklimi, okulun tüm paydaşlarına tesiri altına alan ve onların da tesiri altına giren bir unsurdur (Arslan, 2019). Bakkal (2020) okul iklimi kavramını, okuldaki davranışların toplu şekilde algılanmalarına dayanan bir özellik olarak tanımlamıştır. Şenel ve Buluç (2016), okul iklimi kavramını okulun bireysel kişiliği olarak ifade etmişlerdir.

Okulu oluşturan üyelerin değerleri ve davranışları okul ikliminin oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Okul iklimi okul ortamında bulunan yönetici, öğretmen, öğrenci ve öğrenci velilerinin birbiriyle olan etkileşim süreci sonunda oluşarak bu üyeler arasında gerçekleşecek olan süreçlerin işleyişinde ortak bir anlayış meydana getirir (Bakkal, 2019). Okul iklimi adeta okulda kalp görevi görerek tüm üyelerin okula yönelik iyi yönde tutum geliştirmelerini ve her insanın temel ihtiyaçlarından biri olan değerli hissetme duygusunu harekete geçirerek üyenin okula karşı aidiyetini artırır (Arslan, 2019). Özetle, okul iklimi insana biricikliğini yansıtan özel bir olgu olarak değerlendirilebilir.

Okul iklimi yapısı çok boyutludur öyle ki okul bileşenlerinden hem etkilenir hem de okul bileşenlerini etkiler. Arslan (2019) çok yönlü ve birbiriyle etkileşimi yüksek olan faktörlerin okul iklimi yapısını oluşturduğunu söylemiş ve birbiriyle ilişkili olan faktörleri; okul iklimi - yönetici ilişkisi, okul iklimi - öğretmen ilişkisi, okul iklimi - öğrenci ilişkisi şeklinde sıralamıştır. Bunlara ek olarak okul iklimi-veli ilişkisinden de bahsedilebilir Okulun amaçlarını gerçekleştirebilmesi için okul ve ailenin genel olarak amaçlarının birbiriyle uyumlu olması gerekir. Bunun sağlanabilmesi için ailelerin okulun amaçlarını iyi bilmeleri ve benimsemeleri ve okulla sağlıklı bir iletişimlerinin bulunması oldukça önemlidir (Koçak, 1991). Güney (2011) çalışmasında okul iklimini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen değişkenleri; yöneticilik biçimleri, motivasyon yöntemleri, iletişim biçimleri, grup içi ilişkiler ve örgütün yapısal özellikleri şeklinde sıralamıştır. Okul ikliminde yer alan üyelerin değerleri ve okul kültürü arasındaki ahengin seviyesi okul iklimiyle anlaşılabilir. Paydaşların okulun yapısını ve kültürünü benimsemeleri okul ikliminin olumlu olduğunu; aksi durum ise okul ikliminin olumsuz olduğunu göstermektedir. Okul ikliminin olumlu olması okulun içe ve dışa dönük etkinlikleri açısından da önemli bir yere sahiptir (Yaman, 2018). Okulun sağlıklı bir okul iklimine sahip olması okulun başarısının artmasında da etkili olacaktır. Okulun kendine has bir sistem oluşturması ve belirlediği hedeflere en iyi şekilde ulaşması, sağlam ve sağlıklı bir okul iklimi ile mümkün olur. Öğretmen, öğrenci ve işgörenlerden yüksek verimin beklenmesi okul iklimi sağlam olan okulların önemli bir özelliğidir (Özdemir, Sezgin, Şirin, Karip, & Erkan, 2010). Tüm

bu'nların ışığında, okul ikliminin eğitimle ilgili tüm iç ve dış paydaşlar için önemli olduğu görülmektedir.

Veli Algılarına Göre Okul

Paydaşlar arasında karşılıklı güven, yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli arasında yüksek iletişim ve paydaşların eğitim-öğretim süreçlerine dâhil olması okul iklimi için son derece önemlidir. Kaya (2005) okuldaki kararların paydaşlar tarafından birlikte alınmasının ve kararlara katılımın teşvik edilmesinin yöneticinin diğer üyelere güvendiği, onların sorumluluk alarak güdülenmeleri ve sosyal ilişkilerin gelişmesi yönünden okul iklimine katkı sağlayacağını ifade etmiştir. Çalık ve Kurt (2010) örgüt iklimi çalışmalarında insanların örgütü bir bütün algıladıkları ve insanların örgüt içindeyken kendilerini nasıl hissettikleri gibi konulara odaklanıldığından bahsetmişlerdir. Okuldaki herkesin de bu iklimde kendilerini nasıl hissettiği okul iklimi açısından oldukça önemlidir.

Velilerin okul iklimi ile ilgili algıları onları okulda gerçekleşen süreçlere daha çok dâhil olmaya teşvik edici olmalıdır. Ertem ve Gökalp (2017) araştırmalarında, velilerin okul iklimi algısından okulun kalitesi konusunda çıkarım yapılabileceğinden ve okul iklimini açık (olumlu) bulan velilerin okula daha çok katılım sağlamalarından, okul iklimini kapalı (olumsuz) bulan velilerin daha az katılım sağladıklarından bahsetmişlerdir. Teşvik edici olmayan bir okul iklimi algısı okulla ilgili sorunların çözüm süreçlerini de etkileyecektir. Bunun yanında veli de oluşan okul iklimi algısı öğrencinin akademik başarısını, motivasyonunu ve okuldaki diğer üyelerle ilişkileri gibi birçok önemli konuda oldukça etkilidir (Ertem, 2015). Çubukçu ve Girmen (2006) de yaptıkları çalışmada akademik anlamda yüksek başarı elde eden okullara, başarısı daha düşük okullara göre çevrenin ve ailenin daha fazla katılım ve destek sağladığından bahsetmişlerdir. Aile ve okul arasında okul-aile birlikleri önemli rol oynamaktadır. Okul aile birliği, okul ile aileler arasındaki iletişim için köprü görevi görmektedir. Okul aile birliği okul ile veliler arasındaki bütünleşmeyi sağlamalı, okul ile aile arasındaki iletişimi ve işbirliğini oluşturmaya çalışmalıdır (Çalışkan ve Ayık, 2015). Bu iletişimde herkes üzerine düşen görevi benimsemelidir. Fakat Şenaras ve Çetin (2018) okul-aile iletişiminin sınırlarının iyi belirlenmesinin önemli olduğundan ve sınırların aşılması durumunda aile katılımının veli baskısına dönüşmesi durumunu doğurabileceğini söylemişlerdir. Aydoğan'ın (2006) da çalışmasında eğitime ve okula velinin katılımının; velilerin çocuklarını cesaretlendirmeleri, onlara uygun çalışma koşulları sağlamaları, örnek davranışları önce kendileri sergileyerek daha sonra çocuktan beklemeleri ve ev ödevlerinde yardımcı olarak evde aktif çalışma ortamı oluşturmalarıyla sağlanabileceğinden bahsetmiştir. Ertem ve Gökalp (2020) çalışmalarında, velilerin okula katılımında zaman, para ve enerji gibi sınırlıkları, okulla yaşanan kötü tecrübeler, kültürel farklar, velilerin okulla ilgili algıları gibi bazı engellerin bulunduğu söz etmişlerdir. Sonuç olarak, okul iklimi ile veli deneyimleri arasında çok yakın bir ilişki vardır ve velilerin okul iklimi algısı eğitim-öğretim süreçlerini etkilemektedir.

Çalışmanın Önemi

Çalışma araştırma, kuram ve uygulama boyutlarında önemli çıkarımlara işaret etmektedir. Okul yöneticilerinin yönetme becerileri ve okul iklimi algısı ile ilgili ayrı ayrı ve birbirleri arasındaki ilişki yönünden öğrenciler ve öğretmenler üzerine birçok araştırma bulunmaktadır (Çalık ve Kurt, 2010; Özdemir vd., 2010; Yusof, 2012). Veli algılarına göre yönetme becerileri veya okul iklimi çalışmaları sınırlı sayıdadır. Veli algılarına göre okul yöneticisinin yönetme becerilerini ve okul iklimi algılarını birlikte inceleyen çalışmalara ise rastlanmamıştır. Dolayısıyla, bu çalışma alan yazındaki bir boşluğun doldurulmasına katkı sağlayabilir. Öğretmen ve okul müdürü davranışlarının betimlenmesi ile başlayan okul ikliminin kuramsal temele oturtulması süreci günümüzde daha

farklı anlayışlarla devam etmekte ve diğer paydaşlar da buna dâhil edilmektedir. Bu açıdan düşünüldüğünde bu çalışma, geçmiş ve modern yaklaşımlara kuramsal katkı sunmaktadır. Son olarak, politika yapımcılar, eğitim yöneticileri ve uygulayıcılar yönetim becerileri ve okul iklimi algısı arasındaki ilişkiden hareket ederek okul etkililiği ile okul-aile işbirliğini sağlamak için önemli stratejiler ve uygulamalar geliştirebilirler.

Çalışmanın Amacı

Çalışmada okul yöneticilerinin yönetme becerileri ile okul ikliminin düzeylerinin birbiriyle ilişkisinin veli algılarına göre belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1-Veli algılarına göre okul yöneticilerinin yönetme becerisi ve okul iklimi algıları ne düzeydedir?

2-Veli algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri ile okul iklimi düzeylerinin katılımcıların demografik özelliklerine göre (velinin yaşı, cinsiyeti, çocuğu ile yakınlık derecesi, medeni durumu, tahsil durumu, mesleği, bir yılda katılım sağladığı ortalama veli toplantısı sayısı ve ailedeki toplam çocuk sayısı ile velinin çocuğunun cinsiyeti ve okul kademesi) anlamlı bir fark var mıdır?

3-Veli algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri ile okul iklimi arasında bir ilişki var mıdır?

4-Veli algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri davranışları okul iklimi boyutları tarafından yordanmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modeline dayanan betimsel bir çalışmadır. Bu model ile geçmişte olmuş ya da şu anda da (hali hazırda) olmaya devam eden bir durumun olduğu gibi betimlenmesi amaç edinilmiştir (Karasar, 2010). Araştırmada velinin yaşı, cinsiyeti, çocuğu ile yakınlık derecesi, medeni durumu, tahsil durumu, mesleği, bir yılda katılım sağladığı ortalama veli toplantısı sayısı ve ailedeki toplam çocuk sayısı ile velinin çocuğunun cinsiyeti ve okul kademesine göre okul yöneticisinin yönetme becerisi ile okul iklimi arasında anlamlı farklar olup olmadığı incelenmiştir. Ayrıca çalışmada veli algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve okul iklimi arasında nasıl bir ilişki olduğu incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Ankara, Zonguldak ve Karabük'te 2019-2020 eğitim öğretim yılında çocuğu ilkokul ve ortaokula devam eden öğrenci velileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini çocuğu ilkokul ve ortaokul çağında eğitim gören 280 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Çalışmada eksik ve yanlış doldurulan ölçeklerin elenmesi ile 272 veliden elde edilen veriler çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırmadaki katılımcılar, seçkisiz (random) yöntemlerden tabakalı örneklem yöntemiyle belirlenmiştir. Yukarıda bahsi geçen illerdeki ilkokul ve ortaokullar öğrenci sayılarına göre tabakalandırılmış ve rast gele seçilen okullardaki tüm veliler çalışmaya davet edilmiştir. Seçkisiz örneklemelerde, çalışmadaki katılımcıların seçilme olasılıkları eşittir. Tabakalı yöntemin seçilmesinin nedenleri grupla arası temsiliyeti artırmak, örnekleme betimlemek, alt gruplar arasında karşılaştırmalar yapmak ve bu grupların belli özelliklerini göstermektir (Fraenkel, Wallen, & Hyun, 1993).

Tablo 1. Velilerin Demografik Özellikleri

		Frekans	%
Cinsiyet	Kadın	187	68,8
	Erkek	85	31,3
Yaş	20-29 yaş	30	11,0
	30-39 yaş	132	48,5
	40-49 yaş	96	35,3
	50 ve üstü	14	5,1
Çocuğu İle Yakınlık Derecesi	Anne	184	67,6
	Baba	83	30,5
	Diğer	5	1,9
Medeni Durumu	Evli	260	95,6
	Boşanmış/Ayrı/Dul	10	3,7
	Diğer	2	0,7
Tahsil Durumu	İlkokul/Ortaokul	100	36,8
	Lise	74	27,2
	Ön Lisans	39	14,3
	Lisans	49	18,0
	Lisansüstü	10	3,7
Çocuğun Kademesi	İlkokul (1-2-3-4)	137	50,4
	Ortaokul (5-6-7-8)	135	49,6
Çocuğun Cinsiyeti	Kız	139	51,1
	Erkek	133	48,9
Ailedeki Çocuk Sayısı	Bir	43	15,8
	İki	117	43,0
	Üç	82	30,1
	Dört	20	7,4
	Beş ve üzeri	10	3,7
Velinin Mesleği	Ev Hanımı	136	50,0
	İşçi	38	14,0
	Memur	62	22,8
	Esnaf	8	2,9
	Diğerleri	28	10,3
Bir yılda ortalama katılım sağlanan veli toplantısı	Bir	13	4,8
	İki	81	29,8
	Üç	61	22,4
	Dört	63	23,2
	Beş	54	19,9
Toplam		272	100

Tablo 1 velilerin demografik özelliklerini göstermektedir. Araştırmaya dâhil edilen kadın veli (n = 187) erkek veli (n = 85) sayısından fazladır. Araştırmanın çoğunluğunu 30-39 yaş (%48,5) aralığındaki veliler ve onu sırasıyla 40-49 yaş (%35,3), 20-29 yaş (%11) ile 50 ve üstü (%5,1) veliler takip etmiştir. Katılımcı velilerden 184'ü anne (%67,6), 83'ü baba (%30,5) ve 5'i (%1,9) diğer ile ifade edilen yakınlık derecelerine sahiptir. Araştırmada evli olan 260 (%95,6) katılımcıyı sırasıyla boşanmış/ayrı/dul olarak 10 (%3,7) katılımcı ve diğerleri olarak 2 (%0,7) katılımcı izlemektedir. Velilerden 100'ü (%36,8) ilkokul/ortaokul düzeyinde, 74'ü (%27,2) lise düzeyinde, 39'u (%14,3) ön lisans düzeyinde, 49'u (%18) lisans düzeyinde ve 10'u (%3,7) ise lisansüstü düzeyde tahsil

durumuna sahiptir. Araştırmada bulunan velilerin 137'sinin (%50,4) ilkökul, 135'nin (%49,6) ortaokul kademesinde çocukları eğitim görmektedir. Çocukların 139'u (%51,1) kız ve 133'ü (%48,9) erkektir. Ailedeki çocuk sayısı sorusuna katılımcıların %43'ünü oluşturan 117 kişi iki çocuklarının olduğu cevabını vermişlerdir. Ayrıca 82 veliden (%30,1) üç, 43 veliden (%15,8) bir, 20 veliden (%7,4) dört ve 10 veliden (%3,7) beş ve üzeri çocuklarının olduğu yanıtı gelmiştir. Katılımcı velilerin 136'sını (%50) ev hanımları oluşturmaktadır. Araştırmada 62 memur (%22,8), 38 işçi (%14), 8 esnaf (%2,9) ve %10,3 oranında diğerleri olarak ifade edilen meslek gruplarına dahil olan veliler bulunmaktadır. Yılda ortalama katıldıkları veli toplantısı sayısına velilerin 81'i iki kez, 63'ü dört kez, 61'i 3 kez, 54'ü beş ve daha fazla kez, 13 kişi de bir kez şeklinde cevap vermiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada velilerden veri toplamak için iki ölçek kullanılmıştır. İlki veli algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerilerini ölçmeye yönelikken ikincisi ise velilerin okul iklimi algılarını ölçmeye yöneliktir.

Veli Değerlendirmelerine Göre Yönetim Becerileri Ölçeği: Teyfur (2011) tarafından geliştirilen ölçek 5'li Likert tipinde olup 32 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin veli boyutunun güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Veli boyutu için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Ölçek tek boyut altında toplanmıştır. Veli görüşlerine ilişkin maddeler 1 ile 5 puan arasında puanlanmaktadır. Tek boyutlu olan ölçeğin ters puanlanan maddesi yoktur.

Velilerin Okul İklimi Algısı Ölçeği: Özgün ölçek Schueler ve arkadaşlarının (2014) geliştirmiş olduğu 22 madde ve iki boyuttan oluşan velilerin okul iklimi algısı ölçeğidir. Daha sonra bu ölçek Ertem ve Gökalp (2017) tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Ölçeğin Türkiye bağlamında güvenilir ve geçerli olduğu ifade edilmiştir (Ertem ve Gökalp, 2017). Yapılan faktör analizleri sonucunda velilerin okul iklimi algısı ölçeği 16 maddede; sosyal iklim, akademik iklim ve güvenlik boyutları olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .94 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmadaki veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 20.0 programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma gibi betimsel istatistiksel metotlar kullanılmıştır. Veli algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve velilerin okul iklimi algısının cinsiyet, çocuğun kademesi ve çocuğun cinsiyeti değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla t-testi analizi yapılmıştır. Veli algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve velilerin okul iklimi algısının yaş, velinin çocuğu ile yakınlık derecesi, medeni durumu, tahsil durumu, ailedeki toplam çocuk sayısı, velinin mesleği ve bir yılda ortalama katılım sağlanan veli toplantısı sayısına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Çalışmadaki değişkenler arasındaki ilişkiyi bulmak için Pearson momentler çarpımı korelasyonu, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni yordama etkisini belirlemek için ise basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Tüm analizlerde anlamlılık düzeyi (p) .05 olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Birinci araştırma sorusunda belirtildiği üzere veli algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri ile okul iklimi düzeyleri incelenmiştir. Velilerin okul iklimi algısı (\bar{X} = 3.74, SS = .73) yönetim becerileri algısına (\bar{X} = 3.54, SS = .82) göre yüksek görünmektedir. Okul iklimi algılarından

sosyal iklim (\bar{X} = 3.77, SS = .78) ise akademik iklim (\bar{X} = 3.74, SS = .73) ve güvenlik iklimine (\bar{X} = 3.70, SS = .81) göre yüksek bulunmuştur. Veli algılarına göre okulun sosyal, akademik ve güvenlik olguları yönetim süreçlerine göre daha ön planda görünmektedir. Yönetim becerileri ve okul iklimi alt boyutlarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Velilerin Algılarına Okul Yöneticilerinin Yönetim Becerileri Ve Okul İklimi Alt Boyutlarına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Grup	Değişkenler	\bar{X}	SS
Yönetim Becerileri	Yönetim Becerileri Genel Puan	3,5419	,82157
	Akademik İklim	3,7310	,85239
Okul İklimi Algısı	Güvenlik İklimi	3,6961	,81143
	Sosyal İklim	3,7729	,77542
	Okul İklimi Algısı Genel Puan	3,7427	,72726

İkinci, üçüncü ve dördüncü araştırma sorularına yanıt arayabilmek için yürütülecek parametrik analizler öncesi varsayım kontrolü yapılmıştır. Bağımsız gözlem, normallik ve varyans homojenliği varsayımları için belli noktalara dikkat edilmiş ve gerekli analizler yürütülmüştür (Gravetter ve Wallnau, 2004). Veri toplama sürecindeki katılımcıların ölçeği birbirlerinden bağımsız doldurmalarının sağlanması, analiz programında ortaya çıkan normallikle ilgili çubuk grafik ve PP şekillerinin normal dağılım göstermesi ve varyans homojenliğinde Levene testinin anlamsız çıkması bu yukarıdaki varsayımların sırasıyla doğrulandığını ve ilgili parametrik analizlerin yürütülebileceğini göstermiştir.

İkinci araştırma sorusunda belirtildiği üzere belirli demografik değişkenlerin velilerin yönetim beceri algısı ile okul iklimi algısında anlamlı bir değişiklik yapıp yapmadığını öğrenmek için iki gruplu değişkenler için t-testi ve üç ve daha fazla gruplu değişkenler içinse ANOVA yürütülmüştür.

Velilerin algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve okul iklimi algısı, çocuğun kademesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı t test ile araştırılmıştır. Analiz sonucunda, cinsiyet değişkenine göre, yönetim becerileri genel puanında anlamlı bir farklılık görülmezken ($t = 1.94; p = .05$), okul iklimi algısı genel puanında ($t = 2.36; p = .02$), akademik iklim ($t = 2.77; p = .01$) alt boyutunda ve sosyal iklim ($t = 2.44; p = .02$) alt boyutunda anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kadınların genel okul iklimi algılarının, akademik iklim algılarının ve sosyal iklim algılarının erkeklerinkine göre anlamlı olarak yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Anne veya baba olmak okul iklimi algısında değişime neden olabilmektedir. Velilerin algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve okul iklimi algısı, çocuğun kademesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı t test ile araştırılmıştır. Analiz sonucunda, çocuğun kademesi değişkenine göre, yönetim becerileri genel puanında ($t = .15; p = .89$), okul iklimi algısı genel puanında ($t = 1.84; p = .07$) ve güvenlik iklimi ($t = -1.05; p = .29$) alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Akademik iklim ($t = 2.52; p = .01$) alt boyutunda ve sosyal iklim ($t = 2.06; p = .04$) alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu duruma göre ilkökul velilerinin ortaokul velilerine göre akademik iklim ve sosyal iklim algılarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür. Velilerin çocuklarının öğrenim gördüğü kademenin veliler için farklı sorumluluklar getirdiği söylenebilir. Velilerin algılarına okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve okul iklimi algısı, çocuğun cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Analiz sonucunda,

çocuğun cinsiyeti değişkenine göre hiçbir değişkende farklılık tespit edilmemiştir. Bu durum bu yaş gruplarındaki çocukların cinsiyet odaklı düşünmedikleri ile açıklanabilir.

Velilerin algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve okul iklimi algısı velinin; yaş, çocuğu ile yakınlık derecesi, medeni durum, tahsil durumu, ailedeki toplam çocuk sayısı, velinin mesleği ve bir yılda ortalama katılım sağlanan veli toplantısı sayısı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü ANOVA ile test edilmiştir. Velilerin okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve okul iklimi algısı düzeylerinin tamamında velinin yaşı, medeni durumu, tahsil durumu, mesleği ile ailedeki toplam çocuk sayısı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Bu durum velilerin sosyoekonomik durumlarındaki benzerlik ile ilgili olabilir.

Veli algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve okul iklimi algısı düzeylerinin velilerin çocuklarıyla yakınlık dereceleri değişkenine göre yönetim becerileri genel puanında ($F = 2.74, p = .04$); okul iklimi algısının alt boyutlarından akademik iklim ($F = 3.00, p = .03$); sosyal iklim ($F = 3.27, p = .02$); ve okul iklimi algısı genel puanında ($F = 2.91, p = .04$) anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Grupların bir tanesinde örneklem sayısı az olduğu için post hoc testi yürütülemediği ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilememiştir. Veli algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri algıları ve okul iklimi algısı düzeylerinin bir yılda ortalama katılım sağlanan veli toplantısı sayısı değişkenine göre yönetim becerileri genel puanında ($F = 4.72, p = .00$), okul iklimi algısının genel puanında ($F = 3.40, p = .01$), akademik iklim ($F = 3.07, p = .02$), güvenlik iklimi ($F = 2.78, p = .03$) ve sosyal iklimde ($F = 2.66, p = .03$) anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Gruplar arası anlamlı farklılığı tespit edebilmek için post hoc analizi yürütülmüştür. Beş ve üzeri toplantıya katılanların dört ve iki kez toplantıya katılanlara göre daha yüksek yönetim becerisi algısına sahip olduğu görülmüştür. Beş ve üzeri toplantıya katılanların iki kez toplantıya katılanlara göre daha yüksek genel okul iklimi algısının ve daha yüksek akademik iklim algısının olduğu belirlenmiştir. Bu durum, veli toplantısına daha fazla katılan velilerin süreç içinde daha fazla yer edinme isteği ve çocuklarının akademik performansının daha fazla takipçisi olma isteği ile ilişkili olabilir. Sosyal iklim ve güvenlik iklimi için gruplar arası bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Bu durum da okullarda velilerin akademik başarıya daha fazla yoğunlaştığına işaret ediyor olabilir.

Çalışmanın üçüncü araştırma sorusunu cevaplamak ve katılımcıların yönetim becerileri genel puanı ile okul iklimi algısı genel puanı ve okul iklimi algısının alt boyutları olan akademik iklim, güvenlik iklimi ve sosyal iklim alt boyutları arasındaki ilişkilerin tespit edilmesi amacıyla Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Yönetim becerileri genel puanı ile okul iklimi algısının alt boyutlarından; akademik iklim, güvenlik iklimi ve sosyal iklim alt boyutu ile okul iklimi algısı genel puanı arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki vardır. Okul iklimi algısının alt boyutlarından olan akademik iklim alt boyutuyla Yönetim becerileri genel puanı, güvenlik iklimi, sosyal iklim ve okul iklimi algısı genel puanı arasında da olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Buna ek olarak okul iklimi algısının bir diğer alt boyutu olan güvenlik iklimi ile yönetim becerileri genel puanı, akademik iklim, sosyal iklim ve okul iklimi algısı genel puanı arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Analiz sonucuna göre sosyal iklim alt boyutuyla da yönetim becerileri genel puanı, akademik iklim, güvenlik iklimi ve okul iklimi algısı genel puanı arasında olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Okul ikliminden olumlu bir şekilde etkilenen veliler aynı zamanda okul yöneticilerini daha becerili algılamaktadır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 3'de yer almaktadır.

Tablo 3. Velilerin Algılarına Okul Yöneticilerinin Yönetim Becerileri Ve Okul İklimi Algısı Düzeylerinin Arasındaki İlişkilerin Korelasyon Analizi İle İncelenmesi

Değişkenler	Yönetim Becerileri Genel Puan	Akademik İklim	Güvenlik İklimi	Sosyal İklim	Okul İklimi Algısı Genel Puan
Yönetim Becerileri Genel Puan	1	,61*	,67*	,73*	,75*
Akademik İklim	,61*	1	,57*	,76*	,91*
Güvenlik İklimi	,67*	,57*	1	,66*	,77*
Sosyal İklim	,73*	,76*	,66*	1	,94*
Okul İklimi Algısı Genel Puan	,75*	,91*	,77*	,94*	1

* $p < .05$

Dördüncü araştırma sorusunu cevaplamak için okul iklimi alt boyutlarının yöneticilerin yönetim becerilerini yordamasıyla ilgili olarak basit doğrusal regresyon analizinden faydalanılmıştır. Regresyon sonucu ortaya çıkan model anlamlıdır, $F(3, 368) = 2133.85$, $p = .00$, $\eta^2 = .60$. Yönetim becerileri algısındaki varyansın %60'ı okul iklimi algılarındaki farklılıktan açıklanmaktadır. Ayrıca yordayıcı değişkenlerin tekil etkisi incelendiğinde sosyal iklim ($\beta = .45$) ve güvenlik ikliminin ($\beta = .33$) anlamlı olduğu ve sosyal iklimin güvenlik iklimine göre daha güçlü bir yordayıcı olduğu görülmüştür. Veliler güvenlik ve sosyal iklimi yönetim süreci ile daha çok ilişkilendirmiştir. Bunun nedeni akademik başarıyı daha çok öğretmenlerin sorumluluğuna yüklemeleri ile ilgili olabilir. Buna göre sosyal ve güvenlik ikliminin yöneticilerin yönetim becerisini yordamasına dair regresyon analizi sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Velilerin Algılarına Okul Yöneticilerinin Yönetim Becerileri Ve Okul İklimi Algısı Düzeylerine İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	SE	β	t	p
Sabit	.21	.17		1.26	.21
Akademik İklim Boyutu	.08	.06	.08	1.43	.16
Güvenlik İklim Boyutu	.33	.05	.33	6.31	.00
Sosyal İklim	.48	.07	.45	6.81	.00

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada çeşitli kesimlerde bulunan velilerin algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve okul iklimi algıları arasındaki ilişkiler ile belli demografik değişkenlerin bunlara etkisi araştırılmıştır. Kadın velilerin genel okul iklimi algılarının, akademik iklim algılarının ve sosyal iklim algılarının erkek velilerininkine göre daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. İlkokul velilerinin ortaokul velilerine göre akademik iklim ve sosyal iklim algılarının anlamlı olarak daha olumlu olduğu görülmüştür. Velilerin çocuklarıyla yakınlık dereceleri yönetim becerileri, genel okul iklimi algısı, akademik iklim ve sosyal iklim üzerinde bir etkiye sahiptir. Bir yılda ortalama katılım sağlanan veli toplantısı sayısı okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve okul iklimi algıları ile

yakından ilişkilidir. Beş ve üzeri toplantıya katılanların dört ve iki kez toplantıya katılanlara göre daha yüksek yönetim becerisi algısına sahip olduğu görülmüştür. Beş ve üzeri toplantıya katılanların iki kez toplantıya katılanlara göre daha yüksek genel okul iklimi algısının ve daha yüksek akademik iklim algısının olduğu belirlenmiştir. Yönetim becerileri ve okul iklimi ile okul ikliminin tüm boyutları arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur öyle ki sosyal iklim ve güvenlik iklimi yönetim becerileri algılarını yordamaktadır. Sosyal iklim ve akademik iklim algılarının olumlu olması yönetim becerilerine dair olumlu algıyı artırmaktadır.

Araştırmada edinilen sonuçlara göre çocuk cinsiyeti, velinin yaşı, medeni durumu, tahsil durumu, mesleği ile ailedeki toplam çocuk sayısı yönetim becerileri ve okul iklimi algılarında anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Bu sonuç, alan yazınla hem uyumlu hem de uyumsuzdur. Uyumlu yönü alan yazında demografik değişkenlerin anlamlı farklılık oluşturmadığını bulan çalışmalar vardır (Özdemir vd., 2010; Sezgin ve Kılınç, 2011; Tavşanlı, Birgül ve Oksal, 2016). Diğer taraftan, alan yazında anlamlı farklılıklar bulan çalışmalar da mevcuttur. Örneğin, Ertem ve Gökalp (2020) yaptıkları araştırmada velinin eğitim düzeyi ile okul iklimi algısı arasında anlamlı bir fark bulmuşlardır. Çalışmanın araştırmacıları artan eğitim seviyesi ile birlikte okul iklimini daha açık algılama ve okula daha fazla katılım sağlama sonucu ile karşılaşacaklarını umarken bunun tam tersi bir sonuç çıkararak ilköğretim mezunu velilerin okulu daha pozitif algılamakta olduğu ve okula daha fazla katılım sağladıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Velilerin cinsiyetlerine göre okul yöneticilerinin yönetim becerileri algılarında anlamlı bir farklılık olmadığı fakat okul iklimi algısında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuca göre velilerin cinsiyetleri yöneticilerin yönetim becerileri davranışlarını değerlendirmelerinde farklılık göstermezken okul iklimi kavramı devreye girdiğinde cinsiyet önemli bir değişken haline gelmiştir. Fakat Şekerci ve Aypay (2009) yaptıkları çalışmada yöneticilerin yönetim becerileriyle cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık görülmediğini tespit etmişlerdir. Bunun yanı sıra Teyfur (2011) yaptığı çalışmada velilerin okul yöneticilerinin yönetim becerileri algılarında erkek velilerin kadın velilere göre yöneticinin tarafsızlığı, çevre ile olumlu ilişkiler geliştirme, sorunları çözme yeteneği gibi konularda daha olumlu fikir belirttikleri sonucuna ulaşarak cinsiyet faktörünün anlamlı bir farklılık gösterdiğini ifade etmiştir. Okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve okul iklimi algısı, çocuğun kademesi değişkenine göre yönetim becerileri davranışında anlamlı bir farklılık görülmezken okul iklimi algısının akademik ve sosyal iklim boyutlarında anlamlı bir fark görülmüştür. Elde edilen sonuca göre ilkokuldaki velilerin akademik ve sosyal iklim algıları daha yüksektir. Bu sonuç alan yazın ile uyumludur. Ertem ve Gökalp (2020), yaptıkları çalışmada çocuklarının öğrenim kademesi velilerin okul iklimi algısına anlamlı bir etkisinin olduğunu bulmuşlar ve ilkokul velilerinin okulu daha olumlu algılayıp okula daha fazla katılım sağladıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu durum veli ve çocukları arasındaki ilişkinin tarzı ile ilgili olabilir. İlkokulda çocuklar velileri ile daha sıkı ilişki kurarken ortaokulda ergenlik çağında olan çocuklar daha bağımsız bir ilişki talep edebilmektedir.

Yönetim becerileri ve okul iklimi algısı düzeylerinin bir yılda ortalama katılım sağlanan veli toplantısı sayısı değişkenine göre velilerin, yönetim becerileri ile okul iklimi algısının tüm alt boyutlarında anlamlı bir fark gösterdiği görülmektedir. Bu sonuca göre velinin okul ile ilgili olması, zaman zaman okulda bulunması velinin yönetici ve okul iklimi algılarında önemli farklılıklara yol açtığı söylenebilir. Taştepe (2020) çalışmasında, ailelerin okula katılımı ile okul iklimi algıları arasında pozitif bir ilişki bulunduğundan söz etmiştir. Ertem ve Gökalp (2015) de yaptıkları araştırma da velilerin okula katılımının okul iklimi algısında oldukça önemli olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca yazarlar okul ile aile arasındaki bağın kuvvetlendirilmesi için okulda bulunan

tüm paydaşların birlikte çalışmaları gerektiğini önermişlerdir.

Çalışmada anlamlı farklılık oluşturmayan değişkenlerden velinin yaşı ve mesleği dikkat çekmektedir. Kaldı ki bu değişkenlerin anlamlı farklılık oluşturduğunu bulan çalışmalar bulunmaktadır. Teyfur (2011) yaptığı çalışmada özellikle okul yöneticilerinin çevreyle olumlu ilişkiler kurma konusunda 40 yaşın üstündeki velilerin 40 yaşın altındaki velilere oranla yöneticileri daha başarılı buldukları sonucunu elde ederek yaş değişkeninde anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Araştırmacı aynı çalışmada boşanmış velilerin evli velilere göre yöneticilerin yönetim becerilerini değerlendirirken daha olumsuz oldukları sonucuna ulaşarak yöneticilerin yönetim becerileriyle velilerin medeni durumu arasında anlamlı bir fark tespit etmiştir. Kaya (2010) öğretmenler ile yaptığı çalışmada çeşitli yaş gruplarına sahip öğretmenlere göre okul yöneticilerinin yönetim becerilerini değerlendirme de yaş değişkeninden etkilenmedikleri sonucuna ulaşmıştır. Yaman (2018) da öğretmenlerle yaptığı çalışma sonucunda evli öğretmenlerin okul yöneticilerinin yönetim becerilerini değerlendirme de daha olumlu dönütler verdikleri sonucuna ulaşmıştır. Teyfur (2011) çalışmada mesleği ev hanımı ve memur olan veliler, yöneticileri yönetim becerilerinde özellikle sorun çözme yönünden başarısız olduklarını ifade etmiş ve araştırmada meslek grupları içerisinde okul yöneticilerinin yönetim becerilerinden en az memnun olan meslek grubu ev hanımları olarak belirlenmiştir.

Velilerin okulu daha olumlu olarak algılaması onların okul müdürlerinin yönetim becerilerine dair algılarını daha olumlu yapmaktadır. Çalışmanın bu sonucu alan yazın ile uyumludur. Arslan (2019) yaptığı çalışmada okuldaki tüm paydaşların okul için faydalı olabilmesinin paydaşları birbirleriyle buluşturarak olabileceğinden ve bu buluşmalarda okul yöneticilerinin etkin olarak görev almasından bahsetmiştir. Yaman (2018) çalışmada yöneticilerin sahip oldukları yöneticilik becerileri ile örgüt iklimi arasında anlamlı bir ilişki tespit etmiştir.

Veli algılarına göre okul yöneticilerinin yönetim becerisi ile okul iklimi algılarında önemli bir ilişki vardır. Bu yüzden okul yöneticilerinin tek başlarına okulu yönetmesi yerine diğer paydaşları da bu sürece dâhil ederek okulu yönetmeleri daha makuldür. Bu dâhil etme süreci iyi bir okul iklimi oluşturmaktan geçer. Özellikle velileri bu sürece etkili bir şekilde dâhil etmek okul ve öğrenci başarısı açısından önemli bir yere sahiptir. Bu açıdan uygulayıcı ve araştırmacılara şu öneriler sunulmalıdır: Okul yöneticileri birçok sorumluluğu üstlendikleri okul yönetimine bu sürecin en önemli paydaşlarından biri olan velileri de dâhil etmeleri gerekmektedir. Ailelerle etkili ilişkilerin kurulabilmesi için okul yöneticisinin bu konularda gerekli bilgi ve becerilere sahip olması gereklidir. Okul yöneticilerinin özellikle iletişim başta olmak üzere iyi bir okul yöneticisinde bulunması gereken liderlik özellikleri, alan bilgisi, etkileycilik, empati becerisi gibi konularda yeterliğinin artırılması sağlanmalıdır. Ayrıca yüksek lisans ve doktora gibi eğitim programlarıyla kişisel gelişiminin desteklenmesi onların yönetim becerilerine olumlu katkı sağlayacaktır. Bunun yanında velilerle daha çok etkileşim halinde olması açısından okulda yapılan veli toplantılarının tüm velilere açık olması ve sayılarının artırılarak bu toplantılarda okulda alınacak kararlar ile ilgili veliye bilgi verilmesi ve velinin fikrinin sorulması veliyi bu sürece daha çok ait hissettirerek alınan kararları hem kendi hem de öğrencisi için uygulamakta faydalı olacağı düşünülmektedir. Sürecin okul yöneticilerinin yanındaki bir diğer uygulayıcı olan velilerin de bu bağlamda okul ile olan irtibatlarını artırmaları, velinin kendi yeterlilik ve uzmanlık alanlarıyla ilgili okula bir katkısı olacağına bu görevi üstlenmesi, okul yöneticilerine empati düzeyinde bulunarak olumsuz ve gerçek dışı eleştiriler yerine olumlu ve yapıcı eleştiriler de bulunmaları okul yöneticilerinin yönetim becerilerine önemli ölçüde katkı sağlayacaktır. Ayrıca mevcutta görevlerine devam eden birçok okul yöneticisine bakıldığında eğitim yönetimi ve okul yönetimi ile ilgili özel bir eğitim almadığı gerçeği

ile karşılaşmaktadır (Balyer ve Gündüz, 2011). Üniversitelerin iyi bir okul yöneticisinde bulunması gereken liderlik özellikleri, iletişim ve gerekli alan bilgisinin yer aldığı, teorik bilginin yanı sıra pratik bilgilerinde uygulama fırsatı verildiği bir eğitim yöneticisi yetiştirme programı üzerinde çalışarak bu durumun daha sistemli bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamalıdır.

Literatüre bakıldığında okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve okul iklimi algısı daha çok öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre yapılan araştırmalarla sınırlı kaldığı görülmüştür. Bu araştırmanın veli gözünden hem okul yöneticisinin yönetim becerisini hem de bu beceriyle aslında paralel ilerleyen velideki okul iklimi algısını araştırması yönünden literatüre faydalı olması hedeflenmiştir. Bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda araştırmacılar daha geniş veli kitleleriyle çalışmalar yaparak araştırmanın kapsamını genişletebilir, bulguları daha da güçlendirilebilirler. Ayrıca konuyla ilgili velilerin süreci daha iyi ve rahat değerlendirebilmeleri için nitel araştırma yöntemlerine de başvurulması, ölçekte yer almayan fakat velilerin birebir yaşadıkları tecrübelerine yer verilmesi bu alandaki farklı problemlerinde ortaya çıkarılarak çözümüyle ilgili çalışmalar yapılmasına önemli katkı sağlayacaktır. Tüm bunların yanında eğitim sürecinde okul yöneticisi, öğretmen ve öğrenci kadar velinin de önemli bir paydaş olduğu unutulmamalı, veli ile desteklenen eğitim kurumlarının hedeflenen başarıya daha hızlı ulaşabileceği göz ardı edilmeden bu süreçlere velilerde dahil edilmeli ve bu anlamda teşvik edecek çalışmaların sayısı artırılarak literatüre kazandırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ağaoğlu, E. , Altınkurt, Y. , Yılmaz, K. ve Karaköse, T. (2012). Okul yöneticilerin yeterliliklerine ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri (Kütahya ili). *Eğitim Ve Bilim Dergisi*, 37(164), 159-175.
- Arslan, Ö. (2019). *2012 ve 2015 yılları PISA verilerine göre okul iklimi ile ilişkili olan öğrenci ve öğretmen faktörlerinin değişimi*. (Yüksek lisans tezi), Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Aydın, S. (2019). *Öğretmenlerin görüşlerine göre okul yöneticilerinin yönetim süreçlerini kullanma becerilerinin okul iklimine etkisi (Kocaeli ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Aydoğan, İ. (2006). İlköğretim okullarında okul-çevre ilişkilerinin düzeyi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 121-136.
- Bakkal, M. (2019). *Okul müdürlerinin eğitimsel liderlik standartlarını karşılama düzeyleri ile öğretmenlerin okul iklimi algıları ve motivasyonları arasındaki ilişki: Sultanbeyli ilçesi örneği*. (Yüksek lisans tezi), İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Bakkal, M. (2020). Okul müdürlerinin eğitimsel liderlik standartlarını karşılama düzeyleri ile öğretmenlerin okul iklimi algıları ve motivasyonları arasındaki ilişki. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 163-195.
- Balyer, A., & Gündüz, Y. (2011). Değişik ülkelerde okul müdürlerinin yetiştirilmesi: Türk eğitim sistemi için bir model önerisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 4(2), 182-197.
- Başaran, M. ve Güçlü, N. (2018). Okul yöneticilerinin yönetim biçimleri ile öğretmenlerin iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(3), 949-963.
- Çalık, T. ve Kurt, T. (2010). Okul iklimi ölçeği'nin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 35(157), 167-179.
- Çalışkan, N. ve Ayık, A. (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 69-82.

- Çelenk, S. (2003). Okul aile işbirliği ile okuduğunu anlama başarısı arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(24), 33-39.
- Çoban, B. (2019). Öğretmenlerin okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve algı yönetimine ilişkin görüşleri arasındaki ilişki. (Yüksek lisans tezi), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Çubukçu, Z. ve Girmen, P. (2006). Ortaöğretim kurumlarının etkili okul özelliklerine sahip olma düzeyleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 121-136.
- Demirdağ, S. (2018). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Diş, O. ve Ayık, A. (2016). Okul yöneticilerinin kullandıkları güç kaynakları ile örgüt iklimi arasındaki ilişki. *Akademik Bakış Dergisi*, 58(2016), 499-518.
- Dönmez, B. (2001). Okul güvenliği sorunu ve okul yöneticisinin rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 7(1), 63-74.
- Ertem, H. Y. (2015). *Velilerin okul iklimi algısı ve onların okulda katılımı arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Ertem, H. Y. ve Gökalp, G. (2017). Velilerin okul iklimi algısı ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 155-173.
- Ertem, H. Y. ve Gökalp, G. (2020). Velilerin okul iklimi ve veli katılımı algılarının velilerin eğitim durumu ve çocuklarının öğrenim kademesine göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 78-91.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (1993). *How to design and evaluate research in education* (Vol. 7). New York: McGraw-Hill.
- Gurbetoğlu, A. ve Genç Yücel, B. (2019). Okulöncesi eğitim kurumu yöneticilerinin liderlik stilleri ile öğretmenlerin iş doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Temel Eğitim Dergisi*, 1(2), 6-9.
- Güney, S. (2011). *Örgütsel davranış*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Helvacı, M. A. ve Aydoğan, İ. (2011). Etkili okul ve etkili okul müdürüne ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 41-60.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayın: Ankara.
- Kartal, S. (2008). İlk ve ortaöğretim kurumlarında velinin okul yönetimine katılımı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 23-29.
- Kaya, Ş. (2005). *İlköğretim okulu müdürlerinin cinsiyetlerine göre okul ikliminin oluşturulmasına ilişkin öğretmen görüşleri*. (Yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Koçak, Y. (1991). Okul-aile iletişiminin engelleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(6), 219-233.
- Koçak, R. ve Eves, S. (2010). Okul yöneticilerinin iş doyumları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 193-212.
- Korkmaz, M. (2005). Okul yöneticilerinin yetiştirilmesi: sorunlar – çözümler ve öneriler. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 237-252.
- Kurt, S. (2015). *Okul öncesi eğitim kurumu yöneticilerinin iletişim becerileri*. (Yüksek lisans tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Özdemir, S., Sezgin, F., Şirin, H., Karip, E. ve Erkan, S. (2010). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul iklimiyle ilişkin algılarını yordayan değişkenlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(213-224).
- Porsuk, A. (2010). *Denizli merkez ilköğretim okullarındaki okul aile ilişkilerinde karşılaşılan sorunlar üzerine yönetici görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Sezgin, F., ve Kılınç, A. Ç. (2011). İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgüt iklimine ilişkin algılarının incelenmesi. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 31(3), 743-757.

- Şenaras, B. ve Çetin, Ş. (2018). Okul müdürleri ile öğretmenlerin algılarına göre ilk ve ortaokullarda veli baskısı: nitel bir araştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(220), 157-176.
- Şenel, T. ve Buluç, B. (2016). İlkokullarda okul iklimi ile okul etkililiği arasındaki ilişki. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 9(4), 1-12.
- Şişman, M. (2008). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Taymaz, H. (2011). *Okul yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Teyfur, M. (2011). *İlköğretim okul yöneticilerinin uyguladıkları yönetim biçimlerine ilişkin algıları ve velilere göre okul yöneticilerinin yönetim becerilerinin değerlendirilmesi*. (Doktora tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Yaman, R. (2018). *Okul yöneticilerinin yöneticilik becerilerinin okul iklimine etkisi (Sarıyer örneği)*. (Yüksek lisans tezi), Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldırım, İ. ve Ada, Ş. (2017). Okul müdürlerinin kişilik özellikleri ve denetim odağı inançları öğretmenlerin iş doyumunu etkiler mi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 1474-1488.
- Yusof, N. (2012). School climate and teachers' commitment: A case study of Malaysia. *International Journal of Economics Business and Management Studies*, 1(2), 65-75.